

Il-Vari tal-Gimgha I-Kbira 1919 – 1965 – 1997

Charles Spiteri jirrapporta minn Ghawdex

Biex insiru nafu aktar dwar l-istorja tal-vari tal-Gimgha I-Kbira kif ukoll dwar il-purcijsjoni tal-Gimgha Mqaddsa, fil-Parroċċa taż-Zebbuġ, Ghawdex, kif żviluppat matul is-snin, jiġifieri fi tliet fażijiet, fuq medda ta' 78 sena, tkellimna mal-President tas-Socjetà Filarmonika Santa Marija, is-Sur George Cefai.

Is-Sur Cefai beda biex qallna illi l-iskop li ghalih kien sar sett ta' vari tal-Gimgha I-Kbira fir-rahall, minghajr ebda dubju kien mhux biss biex ta' kull sena jiffakkru b'mod aktar intimu l-aħħar sigħat fil-hajja ta' Gesù Kristu imma wkoll biex tibda tiġi organizzata purcijsjoni mat-toroq f'xi waħda mill-granet tal-Gimgha Mqaddsa. Din l-idea originat fl-1918 meta fiż-Zebbuġ seħhet bidla fit-tmexxija parrokkjali u dahal f'dan l-uffiċċju l-ghaxar kappillan, Dun Anton Grima li għalkemm dam jokkupa dan il-post fit inqas minn sentejn żgur li jibqa' mfakkar fost afarijiet oħra, għal żewġ tradizzjonijiet li introduċa u għadhom jtgawdex illum, jiġifieri it-tigrija taż-żwiemel li ssir nhar il-festa ta' Santa Marija li snin ilu kienet tinvolvi bhejjem oħra u l-purcijsjoni tal-Gimgha I-Kbira.

Il-kappillan Grima għamel l-ewwel purcijsjoni fl-1919 u l-vari kienu nħadmu mill-istatwarju Ghawdexi Wistin Camilleri. Dawn kienu tal-kartapesta u fiż-żminijiet meta kienet qed titkabbar il-knisja, kienu jiġu migbura f'maħżen fejn minhabba nuqqas ta' spazju, umdià u strapazz ieħor għatlihom ħsara kbira. Minn dan is-sett, illum baqa' biss 4 statwi: Gesù Kurċifiss tal-vara I-kbira li kien jiddendel u jingabar f'diversi rkejjen tal-knisja, id-Duluri li għandha n-niċċa tagħha fil-kappella tas-Sagra Familja, l-Ecce Homo li jinsab merfugh ġewwa niċċa fil-kappella ta' San Mikiel u Gesù mejjet li għal hafna snin kien imgeżwer fin-newl u merfugh fuq il-kasterizzi tas-sacerdoti fis-sagristija tal-knisja

sakemm tpoġġa b'mod permanenti fil-Monument li naraw illum.

Is-Sur Cefai kompli jgħidilna illi nhar it-8 ta' Diċembru 1964 iż-Zebbuġ kellu Arcipriet ġdid li kien ukoll it-tlethax-il kappillan. Dun Alwiġ Vella minnufih reġa' organizza din il-purcijsjoni u b'hekk il-vari li kien fadal reġghu nħargu fit-toroq tar-rahall fl-1965 wara assenza pjuttost twila. Fis-sena ta' wara, l-Arcipriet Vella zied magħhom l-istatwi l-oħra li naraw illum, jiġifieri Gesù Redentur, Gesù fil-Gnien taż-Zebbuġ u l-anglu, il-Veronika, il-Madonna u San Gwann tal-vara I-kbira u Gesù mal-kolonna. Marija Madalena tal-vara I-kbira saret fl-1967 u l-Aħħar Ikla tal-Mulej fl-1968. L-istatwa ta' l-Aħħar Ikla jew kif inhi magħrufa aħjar iċ-Cena hija kbira mhux hażin għax fiha hemm l-apostli kollha mdawrin ma' mejda, filwaqt li Kristu jinsab bilwieqta f'nofshom bil-kalċi ta' l-inbid f'idu. Guda t-traditur jingħaraf mill-bojja għax għandu l-borża tat-tletin biċċa tal-fidda f'idu. Minkejja l-kobor tagħha, din l-istatwa tiġi merfugha minn 10 refiegha

Aldo Cini fil-parti ta' Kristu

In-nisa twajba ta' Gerusalem

D.O.M. INTERNATIONAL

Din hija kumpanija Maltija li ilha mwaqqfa 37 sena

Tony Pace
Managing Director

Tony Pace

Sejjer Malta u trid iġġorr?

Tel: (02) 9607 4170
Fax: (02) 9607 8534
Negozju tal-familja
Mob: 040 305 6007

Cempel għal kwota llum

Nistgħu nippakkjawlek kollox aħna u tiffranka uġiegh ta' ras

Head Office: Unit 1/42-44 Whyalla Place, Prestons, NSW 2170

L-Aħħar Cena tal-Mulej. Mix-xellug... Nicholas Vella, Frankie Cefai, Kevin Sultana, Lewis Zammit, Teddie Cefai, Toni Grech, Joe Cini, Jimmy Agius, Joseph Saliba, Josef Cefai, Sammy Camilleri u Ferdinand Xuereb.

u hi l-unika statwa b'din it-tema ġewwa Ghawdex. Dawn il-vari nħadmu ukoll minn Wistin Camilleri li reġa' lura għat-tradizzjoni qadima Maltija li l-istatwi jsiru mill-kartapesta u mbagħad jitlibbsu bil-hwejjeġ tad-drapp li f'dan il-kas l-ibies kien prinċipalment bellus aħmar u blu li kien jissimbolizza l-Era Rumana.

Il-bradelli tagħhom inħadmu mill-ġdid mill-mastrudaxxa Gużepi Mallia, xogħol fl-injam imsejjah parana.

Nhar id-29 l'Awissu 1996 iż-Zebbuġin taw merħba lil Dun Emmanuel Saliba bħala it-tielet Arcipriet u l-erbatax-il kappillan tal-parroċċa. Kmieni fis-sena 1997 l-Arcipriet Saliba mhux biss kompli sebbah il-bradelli b'imnara u imsiebaħ tal-fuħħar, iżda ha l-inizjattiva u bidel il-hwejjeġ tal-vari kollha fil-bies tan-newl li jstilizza l-atmosfera Lhudija. Dan in-newl gie mghoddi lill-knisja minn diversi benefatturi Zebbuġin li r-rahall taż-Zebbuġ hu magħruf hafna ghalih.

Matul dawn is-snin kollha l-vari dejjem kienu l-qofol tal-purcijsjoni tal-Gimgha I-Kbira taħt diversi mexxejja u sa mill-bidu tagħha kienet tgawdi devozzjoni qawwija fir-rahall. Kien hemm ukoll żminijiet diffiċli li fihom il-purcijsjoni kemm-il darba ma ħarġitx kemm minhabba l-biża t'attakk mill-ajru matul il-Gwerra (1939-1945) u anke għaliex f'dan iż-żmien kienet qed issir ukoll l-aħħar fażi tat-tkabbir tal-knisja. F'xi snin partikolari l-purcijsjoni kella anke rotot differenti u toroq itwal minn dawk li nafu illum. Gie li anke saret f'ħadd il-Palm filghaxija jekk mhux ukoll f'xi granet oħrajn.

Illum wara hafna snin għadek tara persuni li bħala ringrazzjament għal xi weghda maqlugħa, iġorru slaleb filwaqt li hemm oħrajn li jġorru ktajjen hoxnin marbuta ma' saqajhom tul it-triq kollha. Fil-purcijsjoni jieħdu sehem ukoll hafna tfal li jerfghu fanali, bandalori u simboli oħra tal-passjoni. Aspett interessanti hu li anke l-bniet jerfghu fanali u simboli oħra speċjalment waqt li jak-kumpanjaw xi statwa, bħalma hi dik tad-Duluri u l-Veronika.

Jean Paul Saliba jerfa l-Bandalora KOLLOX MITMUM

Mix-xellug... Ganni Cini fil-parti tal-Profeta Isajja, Owen Cini, Haruf u Rokku Zahra fil-parti ta' Mosè.

Ir-Redentur jidher merfugh minn... mix-xellug, Anthony u Jimmy Said, Twanny Caruna u Josef Cini.

Waqt il-purcijsjoni tal-Gimgha I-Kbira. Mix-xellug jidhru l-Arcipriet Emeritu Emmanuel Saliba, Arcipriet Reuben Micallef u Kar Kant Carmelo Cini.

Il-Banda Santa Marija taż-Zebbuġ... mix-xellug, Is-Sur Wiġi Dimech Arkivist, Is-Sur Omar Zerafa Assistent Surmast, u s-Sur George Cefai President tas-Socjetà Filarmonika Santa Marija.